

Opinnäytetyö AMK

Toimintaterapian koulutusohjelma

2022

Annika Arvola ja Jenna Paakkanen

DLOTCA OSAKSI TOIMINTATERAPEUTTIEN TYÖKALUPAKKIA

– opasvideo Dynamic Loewenstein Occupational
Therapy Cognitive Assessment -
arviointimenetelmän käyttöön

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Opinnäytetyö AMK | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Toimintaterapian koulutusohjelma

2022 | 38 sivua, 6 liitesivua

Annika Arvola ja Jenna Paakkanen

DLOTCA osaksi toimintaterapeuttien työkalupakkia

- opasvideo Dynamic Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment –arviointimenetelmän käyttöön

DLOTCA-arviointimenetelmä on kognitiivisten valmiuksien arviointiin tarkoitettu standardoitu testi, joka on tarkoitettu 18-69-vuotiaille aikuisille. Arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa yksilön vahvuudet ja heikkoudet kognition eri osa-alueilla, mitata oppimiskykyä ja tunnistaa ajattelustrategiat dynaamisen arvioinnin avulla. Dynaaminen arviointi antaa monipuolisesti tietoa asiakkaan kyvyistä ja vihjeiden avulla pystytään mahdollistamaan asiakkaan suoriutuminen annetusta tehtävästä. Dynaamisen arvioinnin avulla saatua tietoa voidaan hyödyntää asiakkaan terapiaa suunniteltaessa.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa videomuotoinen opas DLOTCA-arviointimenetelmästä aikuisneurologian parissa työskenteleville toimintaterapeuteille, jotta menetelmää voitaisiin aiempaa paremmin hyödyntää. Videossa käsitellään dynaamisen arvioinnin merkitystä ja vihjeiden käytön periaatteita sekä ohjeita DLOTCA:n pisteytystä varten.

Palautetta kerättiin toimintaterapeuteilta liittyen oppaan sisältöön, visuaalisuuteen ja käytettävyyteen Webropol-kyselylomakkeella. Vastausten perusteella videoon tehtiin tarvittavat muutokset ennen sen julkistamista. Opasvideo koettiin tarpeelliseksi ja käytännölliseksi. DLOTCA-arviointimenetelmän tunnettavuuden lisääminen vaatii vielä työtä, että menetelmän käyttö yleistyisi.

Asiasanat:

Dynaaminen arviointi, toiminnallinen kognitio, arviointimenetelmä, toimintaterapia, Dynamic Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment, DLOTCA

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Occupational therapy

2022 | 38 pages, 6 pages in appendices

Annika Arvola and Jenna Paakkanen

DLOTCA as part of the occupational therapy toolkit

- guide video for use of the Dynamic Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment

The DLOTCA assessment method is a standardized test for assessing cognitive capacity, intended for adults aged 18 to 69. The purpose of the assessment is to identify individual strengths and weaknesses in various aspects of cognition, measure learning potential, and identify thinking strategies through dynamic assessment. It provides versatile information about the customer's abilities, and cues which enable the customer to perform the task given. Data obtained through dynamic assessment can be utilized when planning a client occupational therapy intervention.

The purpose of this functional thesis was to produce a guide video on the DLOTCA assessment method for occupational therapists working in adult neurology to better utilize the method. The video discusses the importance of dynamic assessment and the principles of using cues, as well as guidelines for DLOTCA scoring.

Feedback was collected from occupational therapists in relation to the content, visuals and usability of the guide using the Webropol questionnaire. Based on the responses, the video made the necessary changes before it was published. The guide video was perceived as necessary and practical. Increasing the knowability of the DLOTCA assessment method still requires work to make use of the method more common.

Keywords:

Dynamic assessment, functional cognition, assessment method, occupational therapy, Dynamic Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment, DLOTCA.

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Kehittämistyön lähtökohdat	7
2.1 Toimeksiantaja	7
2.2 Kehittämistyön tarve ja tarkoitus	7
3 Teoreettiset lähtökohdat	9
3.1 Toimintaterapia-arviointi	9
3.2 Dynaaminen arviointi	10
3.3 Toiminnallinen kognitio	11
4 DLOTCA-arviointimenetelmä	13
4.1 DLOTCA:n kognitiiviset osa-alueet	13
4.2 DLOTCA:n vihjeiden tasot	16
4.3 DLOTCA:n käytön ohjeita ja tulosten tulkinta	17
5 Kehittämistyön vaiheet ja menetelmät	19
5.1 Kehittämistyön malli	19
5.2 Kehittämistarpeen tunnistaminen, ideointi- ja suunnitteluvaihe	20
5.3 Toteutusvaihe	22
5.4 Palautteen tulokset ja analysointi	25
5.5 Tuotos	27
5.6 Arviointi- ja päättämisen vaihe	28
6 Pohdinta	30
6.1 Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus	30
6.2 Pohdinta kehittämistyön prosessista ja kehittämissuhteet	31
Lähteet	34

Liitteet

Liite 1. Videon käsikirjoitus.

Liite 2. Palautekysely DLOTCA-arviointimenetelmän opasvideon käytöstä.

Liite 3. Saatekirje.

Kuvat

Kuva 1. Konstruktivistinen malli (Salonen ym. 2017, 54).

20

1 Johdanto

Kognitiolla tarkoitetaan psyykkistä prosessia, johon kuuluu tietäminen, oppiminen, ymmärrys sekä tapa, jolla tietoa käytetään jokapäiväisessä elämässä. Usein esimerkiksi aivovamman tai aivoverenkiertohäiriön jälkeen saattaa esiintyä kognitiivisia häiriöitä kuten keskittymiskyvyn, muistamisen tai päivittäisten asioiden organisoinnin tai priorisoinnin vaikeutta. Toimintaterapeuteilla on tietämystä ja taitoa ymmärtää neurologisten sairauksien ja vammojen aiheuttamia kognitiivisia muutoksia. (Katz 2018, 3.)

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä pureudutaan kognitiivisia valmiuksia mittaavaan DLOTCA (Dynamic Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment) -arviointimenetelmään, jonka alkuperäinen versio LOTCA on yleisesti toimintaterapeuttien käytössä. DLOTCA-arviointimenetelmä on tarkoitettu 18-69-vuotiaille aikuisille, joilla on neurologinen vamma tai sairaus. Sen tarkoituksena on tunnistaa yksilön vahvuudet ja heikkoudet kognition eri osa-alueilla, mitata oppimiskykyä sekä tunnistaa ajattelustrategiat dynaamisen arvioinnin avulla. Tämä opinnäytetyö tehdään Suomen aikuisneurologisten toimintaterapeuttien unioni (Santtu) ry:n toimeksiantona.

Opinnäytetyössä tarkastellaan ja selvennetään DLOTCA-arviointimenetelmän dynaamista osuutta, jotta toimintaterapeutit voisivat ottaa sen osaksi arviointiprosessia. Tavoitteena on toteuttaa DLOTCA-arviointimenetelmästä videomuotoinen opas toimintaterapeuttien käyttöön. Näin arviointimenetelmää voitaisiin saada entistä tutummaksi alan ammattilaisille ja helpottaa sen käyttöönottoa.

Tässä opinnäytetyöraportissa selvennetään kehittämistyön lähtökohdat, tarkoitus ja tavoitteet. Lisäksi tarkastellaan opinnäytetyön keskeisempiä käsitteitä ja kerrotaan tarkemmin DLOTCA-arviointimenetelmän sisällöstä. Raportissa esitellään kehittämistyön vaiheita ja käytettyjä menetelmiä sekä valmista tuotosta. Loppuun kootaan pohdintoja kehittämistyön prosessista ja kehittämisehdotuksista. Lisäksi tarkastellaan eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä.

2 Kehittämistyön lähtökohdat

2.1 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana on Suomen aikuisneurologisten toimintaterapeuttien unioni (Santtu) ry, joka on perustettu Jyväskylässä vuonna 2000. Yhdistyksessä on noin 150 jäsentä. Santtu ry:n toiminnan taustalla on toimia keskustelulinkkinä toimintaterapeuttien välillä. Yhdistys järjestää erilaisia verkostotapaamisia ja aikuisneurologisia toimintaterapian koulutuksia. (Santtu 2022.)

Santtu ry:n tarkoituksena on kehittää aikuisneurologista toimintaterapiaa sekä sen laatua. Lisäksi yhdistyksen tarkoituksena on yhtenäistää asiakastyössä käytettäviä terapiakäytäntöjä ja tehdä tunnetummaksi aikuisneurologista toimintaterapiaa. Santtu ry:ssä pyrkimyksenä on tehdä moniammatillista yhteistyötä muiden aikuisneurologisten asiakkaiden parissa työskentelevien ammattilaisten kanssa. (Santtu 2022.)

2.2 Kehittämistyön tarve ja tarkoitus

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa aikuisneurologian parissa työskenteleville toimintaterapeuteille DLOTCA-arviointimenetelmän käyttöön liittyvää materiaalia, jolla voitaisiin helpottaa menetelmän käyttöönottoa ja hyödynnettävyyttä. Toimeksiantajalta saadun tiedon mukaan DLOTCA ei ole vielä vankistanut asemaansa toimintaterapeuttien työkalupakissa neurologisessa kuntoutuksessa. Dynaamista osuutta ei välttämättä olla osattu hyödyntää, minkä vuoksi se on jäänyt vähemmälle käytölle. Arviointimenetelmästä ei tällä hetkellä ole saatavilla suomenkielistä versiota, mikä osaltaan on voinut vaikuttaa siihen, etteivät toimintaterapeutit ole ottaneet sitä vielä omakseen.

Tavoitteena oli laatia DLOTCA-arviointimenetelmästä videomuotoinen opas, jossa ilmenee menetelmän käyttöön liittyviä pääperiaatteita ja ohjeita. Oppaan

avulla saataisiin dynaamista osuutta entistä tutummaksi toimintaterapeuteille neurologisella kentällä. Lisäksi sen avulla toimintaterapeutit saavat tietoa, mikä auttaa neurologisen sairauden tai vamman saanutta asiakasta suoriutumaan annetusta tehtävästä. Tarkoituksena ei ole, että opas korvaisi DLOTCA:n alkuperäistä käsikirjaa vaan antaisi työkaluja menetelmän käyttöön. Opasvideon kohderyhmänä on toimintaterapeutit, joilla on jo käsitystä DLOTCA-arviointimenetelmän sisällöstä. Toisaalta video antaa tietoa myös niille, joille arviointimenetelmä ei ole entuudestaan tuttu.

3 Teoreettiset lähtökohdat

3.1 Toimintaterapia-arviointi

Toimintaterapia arvioinnissa keskitytään asiakkaan toiminnalliseen suoriutumiseen, osallistumiseen ja hänen omaan kokemukseensa itsestään toimijana. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon, että toimintakyky ei ole vain henkilön ominaisuus. Siihen vaikuttavat ympäristö sekä suoritettavan tehtävän vaativuus. Toimintaterapian arviointityötä ohjaavat ammattieettiset ohjeet. Näiden kautta pohditaan muun muassa asiakkaan asemaan arvioinnin kohteena, arviointiympäristöä, terapeutin omaa osaamista ja asemaa arvioijana sekä käytettäviä arviointimenetelmiä. (Aralinna ym. 2021, 4-5.)

Arviointimenetelmää valitessa on tärkeää käyttää tutkitusti luotettavia, validoituja arviointimenetelmiä. Tärkeä luotettavuuteen vaikuttava tekijä on myös arvioijan koulutus tai perehtyminen menetelmään ja sen käsikirjaan. Myös arviointimenetelmän käytettävyyteen tulee kiinnittää huomiota. Tällä tarkoitetaan menetelmän käytön helppoutta, saatavuutta, toteutuksen ja käyttöönoton aiheuttamia ajallisia ja taloudellisia kustannuksia sekä saatavaa hyötyä niin arvioitsijan kuin asiakkaan näkökulmista. (Aralinna ym. 2021, 12.)

Kun arviointimenetelmä on standardoitu ja strukturoitu, sillä voidaan kerätä luotettavaa tietoa asiakkaan toiminnasta terapeutin havaitsemana tai asiakkaan omia kokemuksiaan toiminnastaan. Standardoitu menetelmä on voitu osoittaa tutkimuksella luotettavaksi sekä siitä saatava arviointituloksiksi pysyväksi. Standardoitu testi tulee toteuttaa strukturoidulla tavalla, jotta saadaan kerättyä luotettavaa ja vertailtavissa olevaa tietoa asiakkaan toiminnasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. (Aralinna ym. 2021, 12.)

Toimintaterapianimikkeistössä kuvataan asiakkaan ja toimintaterapeutin vuorovaikutussuhteen rakentuvan arviointiprosessin aikana. Toimintaterapeutti kerää monipuolisesti tietoa asiakkaan tilanteesta kartoittamalla asiakkaan elämäntilannetta, toiminnallisuutta sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi

toimintaterapeutti ottaa huomioon asiakkaan oman näkemyksen tilanteestaan ja muutostarpeista sekä motivaation. Arvioinnin päätteeksi laaditaan suunnitelma, tavoitteet, päämäärä ja aikataulu. Arviointi luo edellytykset toimintaterapian toteutumiselle ja samalla voidaan arvioida toimintaterapian vaikuttavuutta. (Savolainen & Aralinnä 2017, 13.)

3.2 Dynaaminen arviointi

Dynaamisen arvioinnin tehtävänä on tunnistaa esteet oppimiselle ja suoritukselle, löytää keinoja näiden esteiden voittamiseksi ja arvioida esteiden poistamisen vaikutuksia myöhempään oppimiseen ja suoriutumiseen (Haywood & Lidz 2007, 3). Se perustuu kognitiivisiin teorioihin, joiden mukaan kyvyt ja osaaminen ovat muuttuvia ja opetukselle herkkiä. Dynaamisessa arvioinnissa oppimisen ja muutoksen ajatellaan tapahtuvan kokemusten kautta, kuten testauskokemuksesta ja vuorovaikutuksesta muiden kanssa. Tämä lähestymistapa on erityisen tärkeä aivohalvauspotilaiden suorituskyvyn parantamiseksi, joilla voi olla rajoittunut tietoisuus, ahdistusta tai heikko itsetunto. Tällaisissa tilanteissa dynaamiset arvioinnit voivat tarjota paremman arvion kyvyistä kuin staattiset arvioinnit, koska vuorovaikutus voi lisätä sitoutumista, motivaatiota tai henkilön kokemaa pätevyyden tunnetta. (Toglia & Cermak 2009, 571.)

Dynaaminen arviointi perustuu Vygotskyn (1978) käsitteeseen lähikehityksen vyöhyke (zone of proximal development), jossa viitataan siihen, että eri ihmisillä voi olla sama lähtötaso staattisessa testissä, mutta pistemäärä voi vaihdella siinä määrin, miten hyvin kukin hyötyy annetuista ohjeista. Staattisen testin suoritus kertoo, mitä on jo opittu tai saavutettu, kun taas lähikehityksen vyöhykkeen uskotaan antavan viitteitä siitä, mitä voidaan oppia. Dynaamisessa arvioinnissa keskitytään asiakkaan kykyyn hyötyä opetus-oppimisprosessista, jolloin sitä voidaan käyttää ohjaamaan intervention suunnittelua toiminnallisen suorituksen parantamiseksi. (Toglia & Cermak 2009, 570.) Arvioinnissa keskitytään muutokseen ja tarkastellaan mitä, miten ja miksi muutos tapahtuu (Katz 2005, 40).

Dynaamisissa arvioinneissa, kuten DLOTCA:ssa, asiakkaan alkuperäistä väärää vastausta ei pidetä arvioinnin lopputuloksena. Sen sijaan testaaja käyttää järjestelmällistä lähestymistapaa tehtävän muokkaamiseen kehoitteiden tai vihjeiden avulla ymmärtääkseen, minkä tyyppinen tieto on välttämätöntä, että henkilö voi parhaiten suorittaa tehtävän. (Katz ym. 2012, 208.) Suurin osa dynaamisen arvioinnin tiedon tulkinnasta riippuu testaajan taidoista ja kokemuksesta (Haywood & Lidz 2007, 3).

Dynaaminen arviointi on vuorovaikutteinen menettely, joka mittaa systemaattisesti ja objektiivisesti muutosastetta, joka tapahtuu vastauksena vihjeisiin, strategioihin, palautteeseen tai tehtäväehtoihin, jotka esitetään testauksen aikana (Katz ym. 2012, 208). Dynaamisen arvioinnin avulla pyritään muuttamaan asiakkaan suoritusta, jolloin tietoja ei pitäisi käyttää luokitteluun eikä niitä voida peilata kuten standardoituja testejä normatiivisiin taulukoihin tulkinnan vuoksi (Haywood & Lidz 2007, 3). Dynaamisen arvioinnin tavoite onkin luokittelujen sijaan löytää keinoja, joilla ihmiset saadaan pois tietyistä luokista (Haywood & Lidz 2007, 11).

3.3 Toiminnallinen kognitio

Termillä toiminnallinen kognitio viitataan Wessonin, Clemsonin, Bradatin ja Reppermundin (2016) mukaan ajattelu- ja prosessitaitoihin, joita käytetään päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseen, johon vaikuttavat motoriset kyvyt, toiminnan vaatimukset ja tehtäväympäristön dynaaminen vuorovaikutus (Katz ym. 2018, 70). Toiminnallista kognitiota voidaan parhaiten ymmärtää toiminnan yhteydessä, koska se yhdistää toiminnan ja kognition rakenteet sekä viittaa kognitiivisten prosessien käyttöön laajemmalti. Tästä syystä toiminnallisen kognition arviointi on tärkeää toimintaterapian käsitteiden ja asiakaskeskeisten arviointikäytäntöjen luomisessa. (Wesson & Giles 2019, 7.)

Toiminnallinen kognitio on merkittävä kaikissa elämän rooleissa. Se sisältää metakognition, toiminnanohjauksen, muut kognition alueet, taidot ja

suoriutumisen (tavat, rutiinit). Kognitiivisen prosessin ja toiminnallisen suorituskyvyn välillä on dynaaminen suhde. (Wesson & Giles 2019, 8.)

Toiminnallisen kognition arvioinnin tavoitteena on arvioida yksilön toiminnallista suoriutumista huomioiden hänen kykynsä luoda strategioita, tapansa ja rutiininsa sekä ympäristön vaikutus sen sijaan, että arvioitaisiin vain tiettyjä kognitiivisia taitoja kuten muistia tai tarkkaavuutta (Giles ym. 2020, 2).

Toiminnallisen kognition arvioiminen edesauttaa toimintaterapeuttia pohtimaan toiminnallisen suorituskyvyn monipuolisuutta, esimerkiksi yksilön kykyä käyttää useita kognitiivisia prosesseja tehtävän suorittamisen aikana, ympäristön vaatimuksia, tehtävän monimutkaisuutta, luonnollisen ympäristön luonnetta sekä miten yksilö mukautuu, jos yksi tai useampi näistä elementeistä muuttuu (Wesson & Giles 2019, 8).

Toiminnallisen kognition arviointi on olennaista, jotta akuutin hoitovaiheen jälkeen, asiakas ohjautuu oikeanlaiseen toimintaympäristöön ottaen huomioon asiakkaan toiminnallisuuteen vaikuttavat tekijät. Tarkoituksena on, että asiakas kykenee turvallisesti suoriutumaan toimintaympäristössään sairautensa kanssa ja osallistumaan päivittäisiin toimintoihin. (Giles ym. 2020.) Toimintaterapeutit ovat asiantuntijoita toiminnallisen kognition arvioimisessa. Toimintaterapiassa voidaan laatia suunnitelma, joka sisältää tarvittavien tukien toteuttamisen kognitiivisia haasteita omaavien potilaiden rutiinien ja arkitoimintojen turvalliseen suorittamiseen. Lisäksi mahdollistetaan kompensoiva toiminta ja parannetaan asiakkaan toimintaa mahdollisuuksien mukaan. (AOTA 2021.)

4 DLOTCA-arviointimenetelmä

DLOTCA perustuu LOTCA-arviointimenetelmään, jonka kehitti alun perin vuonna 1974 Loewensteinin kuntoutussairaalan toimintaterapeutit (Itzkovich, Averbuch, Elazar & Katz 2000; Katz, Itzkovich, Averbuch & Elazar 1989; Katz ym. 2018, 408 mukaan). Se on suunniteltu arvioimaan 18-69-vuotiaiden aikuisten kognitiivista suoriutumista. DLOTCA on dynaaminen arviointi, jossa on jäsennelty neljästä viiteen vihjetasoa. (Katz ym. 2012, 209.)

DLOTCA on arviointimenetelmä, jonka tavoitteena on tunnistaa yksilön kognitiiviset kyvyt ja rajoitteet liittyen yksilön toiminnalliseen kognitioon sekä mahdollistaa oppimiskyvyn ja ajattelustrategioiden tunnistamisen. Arviointi antaa myös lähtökohdat, miten toimintaterapian interventiota voidaan yksilön kohdalla toteuttaa. (Katz ym. 2012, 207.)

4.1 DLOTCA:n kognitiiviset osa-alueet

DLOTCA-arviointimenetelmä sisältää 28 tehtävää, jotka arvioivat seitsemää kognitiivista osa-aluetta: orientaatio, tietoisuus, visuaalinen hahmottaminen, avaruudellinen hahmottaminen, praksia, visuomotorinen organisointi ja ajattelun toiminnot (Katz ym. 2011, 14).

Orientaatio (Orientation)

Orientaatiolla tarkoitetaan yksilön tietoisuutta itsestä suhteessa ympäristöönsä, mikä vaatii jatkuvaa ja luotettavaa huomion, havaitsemisen ja muistin yhteistyötä (Gooddy 1969, McGhie 1969, Itzkovich ym. 2000, 7 mukaan). Orientoitunut henkilö voi ymmärtää itseään sekä itsensä suhdetta menneen ja nykyisen ympäristön välillä. Aikaan, paikkaan ja nykyisiin olosuhteisiin orientoituminen edellyttää kykyä ottaa vastaan, tallentaa ja myöhemmin palauttaa mieleen uutta tietoa. (Parker 2001, Goliz & Togli 2003, Zoltan 2007, mukaan.)

Tietoisuus (Awareness)

Tietoisuus on Zlotnikin ja Toglian (2018) mukaan osa metakognition prosessia, jota tarvitaan selviytyäkseen päivittäisistä toiminnoista. Tietoisuuden pyramidimallissa (Crosson ym. 1989, Barco, Crosson, Bolesta, Werst & Stout 1991) tietoisuus jaetaan kolmeen eri tasoon. Älyllinen tietoisuus (intellectual awareness) sijaitsee hierarkian alaosassa ja se liittyy ihmisen käsitykseen omista sen hetkisistä rajoitteistaan. Näitä voidaan tutkia kysymällä: "Onko sinulla muistiongelmia?". Tilanteen tiedostaminen (emergent awareness) sijaitsee pyramidin keskitasolla ja ennakoiva tietoisuus (anticipatory awareness) korkeimmalla tasolla. Näillä tasoilla ihminen kykenee havaitsemaan virheet tehtävien suorittamisen aikana sekä ennakoimaan tulevaisuudessa mahdollisesti esille tulevia ongelmia, kuten esimerkiksi tehtävän vaatimusten arviointi ennen tehtävän suorittamista (ennakoiva tietoisuus) ja suoriutumista tehtävän aikana (tilanteen tiedostaminen). (Toglia & Maeir 2018, 146.)

Toglian ja Kirk:n (2000) kehittämässä mallissa tietoisuuden tasot mukailevat pyramidimallia, mutta tuovat mukaan vielä dynaamisen prosessin, jossa pääosatekijöinä toimivat metakognitiivinen tietoisuus sekä yleinen tietoisuus. Tämä tuo spesifimpää tietoa neurologista häiriötä sairastavan tietoisuuden tilasta huomioimalla esimerkiksi tehtävän ominaisuudet, ihmisen arvot, uskomukset, tunnetilan sekä motivaation. (Toglia & Maeir 2018, 146-147.)

Visuaalinen hahmottaminen (Visual perception)

Hahmotuskyvyn testaus vaihtelee selkeiden kuvien tunnistamisesta epätavallisista kulmista kuvattujen kohteiden tunnistamiseen, lomittaisten muotojen tunnistamiseen ja tilasuhteiden tunnistamiseen (Itzkovich ym. 2000, 7). Visuaalinen hahmottaminen on aktiivinen prosessi, jossa haetaan vastaavaa informaatiota, erotetaan esineen olennaiset ominaisuudet, verrataan ominaisuuksia keskenään sekä luodaan sopivia hypoteeseja ja verrataan hypoteeseja alkuperäisiin tietoihin (Luria 1973, Itzkovich ym. 2000, 7 mukaan).

Avaruudellinen hahmottaminen (Spatial perception)

Avaruudellinen hahmottaminen tarkoittaa kykyä ymmärtää ympärillä olevien esineiden välisiä etäisyyksiä ja paikallaan olevien sekä liikkuvien esineiden kolmiulotteisuutta ja itsensä välillä (Carlson 2006, 189). Vasen-oikea erottelukyvyn vaikeus nähdään yleensä kyvyttömyytenä soveltaa tätä erotusta symmetrisiin kehon osiin. Visuospatiaalinen agnosia on kyvyttömyyttä havaita avaruudellisia suhteita objektien välillä tai objektien ja itsensä välillä. Se voi sisältää vaikeutta hahmottaa omaa kehoaan suhteessa tilaan sekä arvioida etäisyyksiä ja syvyyttä. (Itzkovich ym. 2000, 8.)

Praksia (Praxis)

Praksia tai motorinen suunnittelu on kyky suorittaa motorisia toimintoja (Itzkovich ym. 2000, 9). Se on useimmiten lateralisoitunut vasempaan aivopuoliskoon ja helpottaa vuorovaikutusta ympäristön kanssa. Praksia antaa tietoa tehtävän kokonaiskonseptista ja tarkoituksesta, tiedon tekemisestä, kokonaissuunnitelman tehtävässä tarvittavien toimintojen järjestyksestä sekä tehtävässä tarvittavien välineiden käytöstä. Praksian kautta tapahtuu tehtävän tuottaminen ja suunnittelu, jolloin ihminen tuntee tehtävän sekä osaa toteuttaa tarvittavan liikesarjan, johon lukeutuu mukaan ajoittaminen ja tilassa liikkumiseen liittyvät osatekijät. (Gillen 2009, 109-110.)

Visuomotorinen organisointi (Visuomotor construction)

Visuomotorinen organisointi sisältää kolme laajaa toimintaluokkaa: kopioiminen, piirtäminen ja rakentaminen tai kokoaminen. Lezak (1983) korosti näiden osaluokkien erillisen arvioinnin tärkeyttä, koska näissä luokissa olevien ongelmien esiintyminen yhdessä vaihtelee. Visuomotorisessa organisoinnissa yhdistyvät havaintotoiminnot motoriseen vasteeseen ja niillä on aina avaruudellinen tekijä. (Lezak 1983, Itzkovich ym. 2000, 9 mukaan.)

Ajattelun toiminnot (Thinking operations)

Ajattelun toimintojen perustaso on käsitteiden muodostamisen prosessi. Se sisältää kyvyn tunnistaa esineiden yksittäisiä piirteitä, arvottaa ne hierarkkisesti ja luokitella ne perustason kategorioihin. Edistyneemmällä tasolla asiakas joutuu käsittelemään loogisia operaatioita ja se vaatii sarjojen ymmärtämistä. (Iitzkovich ym. 2000, 11.)

4.2 DLOTCA:n vihjeiden tasot

Joan Toglia kehitti strukturoidun vihjeiden arvoasteikon, jota käytetään kognitiivisten ja hahmotushäiriöiden arvioinnissa (Toglia 1994, 2005, Katz ym. 2011, 4 mukaan). Toglia uskoi, että testaaja voisi oppia paljon taustalla olevista tiedonkäsittelystrategioista havainnoimalla asiakkaan vastauksia tällaisiin vihjeisiin (Katz ym. 2011, 4). Vihjeiden tasot on jaettu osateleistä riippuen 4-5 vaiheeseen. Ainoastaan orientaation ja tietoisuuden osa-alueet eivät sisällä tätä osuutta. (Katz ym. 2012, 209.)

Ensimmäisellä tasolla asiakkaalle annetaan yleinen vihje (general intervention) tehtävässä suoriutumiseen sanomalla asiakkaalle: ”Keskity, älä kiirehdi.” Toisella tasolla annetaan asiakkaalle yleisempi palaute (general feedback), kuten sanomalla: ”Onko tämä täysin samanlainen?” tai ”Kuinka montaa osaa näet?” Kolmannella tasolla asiakkaalle annetaan tarkempi palaute (specific feedback) osoittamalla asiakkaan tehtävässä tehtyä virhettä ja sanotaan asiakkaalle: ”Teit virheen tässä, yritä korjata se.” (Katz ym. 2012, 209.)

Neljännellä tasolla tehdään osittainen interventio (partial intervention) mallintamalla tehtävä osittain asiakkaalle. Viidennellä tasolla mallinnetaan tehtävä asiakkaalle kokonaan tai vähennetään tehtävässä käytettyjen ärsykkeiden määrää (copying or subtracting amount). Jokaisen vihjetason jälkeen tulee asiakasta pyytää suorittamaan tehtävä uudelleen, jotta saadaan selville, onko asiakas ymmärtänyt tehtävän oikein. Vaikka vihjeiden käyttö on jäsennelty, voi joissain tehtävissä olla samalla vihjetasolla useampi vihje

vaihtoehto, joista testaajan tulee valita asiakkaalle sopivin. (Katz ym. 2012, 209.)

4.3 DLOTCA:n käytön ohjeita ja tulosten tulkinta

Ennen arviointimenetelmän käyttämistä testaajan tulisi huolellisesti perehtyä ja ymmärtää vihjeiden käytön periaatteet. Lisäksi asiakkaan taustatietoihin on hyvä perehtyä huolellisesti. Pisteytyslomakkeeseen merkitään huomioita asiakkaan suoriutumisessa ilmenneistä asioista testin aikana. DLOTCA-arviointimenetelmä toteutetaan käyttäen LOTCA-arviointimenetelmän tehtäväpatteristoa, jossa lisänä kuvat praksia-osatehtävää varten. (Katz ym. 2011, 14.)

DLOTCA-arviointimenetelmän tekeminen kestää 45-90 minuuttia riippuen tarvittavien vihjeiden määrästä. Jos asiakas ei pysty suorittamaan arviointia yhden tapaamisen aikana, se on mahdollista tehdä useammassa osassa. Asiakasta ohjeistetaan suorittamaan joitain tehtäviä uudelleen, että voidaan varmistaa asiakkaan olevan tietoinen, mitä tehtävässä tulee tehdä. (Katz ym. 2011, 15.)

Asiakasta on hyvä rohkaista koko testin suorittamisen ajan, mutta annettujen vihjeiden lisäksi ei tule tarjota muuta apua testin standardoinnin ylläpitämiseksi. Osassa tehtäviä myös mitataan aikaa. Jos asiakas ei ymmärrä ohjeita tai ei kykene etenemään alusta alkaen, kirjataan pisteytyslomakkeelle, että aika ei ole relevantti tälle tehtävälle. (Katz ym. 2011, 15.)

Staattinen pistemäärä (before mediation) antaa tietoa asiakkaan kyvyistä ja vaikeuksista kognitiivisilla alueilla sekä vaikeuksien tasosta. Vihjepisteet (mediation score) kuvaavat, minkä tason vihjeitä käytettiin useimmiten kullakin osa-alueella. Tätä tasoa tulisi käyttää ensimmäisessä interventioprosessissa. Vihjeiden jälkeen (after mediation) oleva pistemäärä kuvaa oppimiskykyä ja kehityksen määrää kullakin osa-alueella. Terapeutti saa tällöin tietoa arvioitavan henkilön oppimiskyvystä. Oppimiskyky perustuu ennen vihjeitä ja vihjeiden jälkeen saatujen pistemäärien välisestä erosta. Lisäksi vastausaika tai

suoritusajan kesto kuvaa, pystyykö henkilö suoriutumaan tehtävästä pidemmällä aikavälillä. (Katz ym. 2012, 213.)

5 Kehittämistyön vaiheet ja menetelmät

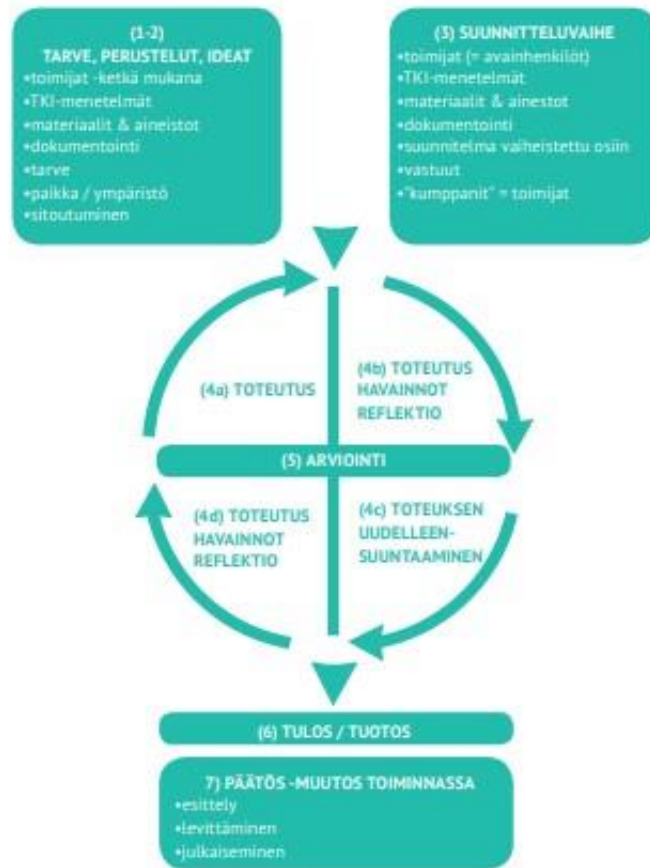
Kehittämistoiminnan tavoitteena on tyypillisesti jonkin konkreettisen asiantilan tai toiminnan muuttaminen. Kehittämistoiminta on kontekstisidonnaista toimintaa, jota ohjaavat yhdessä sovitut säännöt, toimintatavat, kielet ja käsitteet. Kehittämistoiminnassa voidaan hyödyntää aiempaa tutkimustietoa sekä hyödyntää tutkimuksellisia menetelmiä, kuten tiedonkeruumenetelmistä kyselyitä, haastatteluja tai havainnointia. (Salonen ym. 2017, 34-35.)

Tämä opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta raporttiosuudesta ja tuotoksesta. Raporttiosuus sisältää teoriaosuuden, kehittämistyön prosessin vaiheet, arviointiosuuden ja pohdinnan. Toinen osa sisältää opasvideon, joka on kehittämistyön tuloksena syntynyt tuotos.

5.1 Kehittämistyön malli

Kehittämistyön mallina käytimme konstruktivistista mallia. Se mahdollisti sekä lineaarisen että spiraalimaisen kehittämismallin vahvuudet sekä kehittämistoiminnan logiikan. Konstruktivistisen mallin tausta-ajatuksena on kehittämishankkeen huolellinen suunnittelu, hankkeen vaiheistus, toiminnassa oppiminen, osallisuus, tutkimuksellinen kehittämisote ja monipuolinen menetelmäosaaminen. Malli korostaa yhteisöllistä ja osallistavaa näkökulmaa sekä pedagogista työtettä. Tärkeää konstruktivistisessa mallissa on reflektointi, jota tulisi tehdä kehittämishankkeen eri vaiheissa. Mallissa korostuu myös inhimillisten tekijöiden huomioon ottaminen. (Salonen 2013, 15.)

Kehittämisprosessi etenee seuraavia vaiheita mukaillen: kehittämistarpeen tunnistaminen, ideointivaihe, suunnitteluvaihe, toteutusvaihe, tulos tai tuotos, arviointivaihe ja päätös, implementointi ja tulosten levittäminen. Nämä vaiheet lomittuvat toisiinsa. (Salonen ym. 2017, 52).

Kuva 1. Konstruktivistinen malli (Salonen ym. 2017, 54).

5.2 Kehittämistarpeen tunnistaminen, ideointi- ja suunnitteluvaihe

Kehittämistarpeen tunnistaminen lähtee liikkeelle käytännön työssä ilmenneestä muutostarpeesta, jonka pohjalta kehittämistoimintaa toteutetaan.

Kehittämistarpeen tunnistamisen jälkeen seuraa ideointivaihe, jossa ideoidaan muutosta ja miten haluttuun muutokseen päästään. Suunnitteluvaiheessa perehdytään taustateorioihin, rajataan kehittämisen kohde ja laaditaan kehittämissuunnitelma. (Salonen ym. 2017, 56, 58-59.)

Kävimme keskustelua toimeksiantajan kanssa kehittämistyön tarpeesta ja toiveista, jossa nousi esiin tarve selkeyttää DLOTCA-arviointimenetelmän dynaamista osuutta ja tehdä menetelmää tutuksi toimintaterapeuteille oppaan avulla. Näiden saatujen tietojen pohjalta lähdimme ideoimaan opinnäytetyötä ja

oppaan toteutusta. Toimeksiantaja antoi meille vapaat kädet oppaan toteutukselle ja saimme lähteä itse luomaan raameja kehittämistyöllemme tavoitteiden saavuttamiseksi.

Aluksi olimme pohtineet toteuttavamme oppaan kirjallisessa muodossa, mutta ohjaava opettaja ehdotti oppaan tekemistä videon muodossa. Ajatus jäi muhimaan mieleemme ja myöhemmin päätimme, että voisimme kokeilla videon tekemistä, vaikka emme olleet aiemmin tehneet mitään vastaavaa. Mielestämme videomuotoinen opas olisi innovatiivisempi, informatiivisempi ja nykyaikaisempi verrattuna kirjallisessa muodossa olevaan oppaaseen. Lisäksi ajattelimme videon jäävän kirjallista opasta paremmin mieleen. Videon avulla voitaisiin tavoittaa eri kohderyhmiä ja oppijoita paremmin. Videoon olisi aina helppo myöhemmin palata ja kerrata arviointimenetelmän sisältöä. Audiovisuaalisen median käyttö kuten video-ohjelman tekeminen voi olla hyvä tapa tehdä tunnetuksi, markkinoida, viihdyttää tai antaa katsojille ajattelemisen aihetta. Video on joustava työkalu, jota on helppo muokata ja levittää eri muodoissa, jakaa erilaisilla jalustoilla tai lähettää erilaisina tallenteina. (Aaltonen 2019, 17.)

Suomensimme DLOTCA-arviointimenetelmästä osioita saadaksemme menetelmän sisällöstä ja käytöstä tarkemman käsityksen. Lisäksi harjoittelimme arviointimenetelmän tekemistä toisillemme, jotta menetelmä tulisi meille käytännössä tutummaksi ja helpottaisi oppaan suunnittelua. Tarkoituksena ei ollut DLOTCA-arviointimenetelmän suomentaminen kokonaisuudessaan oppaaseen vaan tuoda menetelmän käyttöä varten työkaluja toimintaterapeuteille.

Perehdyimme ja keräsimme monipuolisesti aiheeseen liittyvää tutkittua sekä ajankohtaista taustatietoa niin kirjallisuutta kuin nettilähteitä hyödyntäen. Aineistoa keräsimme käyttäen yleisesti käytössä olevia toimintaterapian ja sosiaali- ja terveysalan tietokantoja. Tällä tavoin saimme kattavan kuvan tietoperustasta ja samalla pystyimme tarkastelemaan aihettamme kriittisemmin.

Opinnäytetyömme keskeisimmiksi käsitteiksi muodostuivat lopulta toimintaterapia-arviointi, dynaaminen arviointi ja toiminnallinen kognitio. Näiden käsitteiden ympärille rakensimme opinnäytetyömme teoreettisen viitekehyksen ja loivat pohjan työllemme. Laadimme saatujen tietojen pohjalta kehittämistyön suunnitelman, jonka saimme valmiiksi maaliskuussa 2021. Tämä vaihe antoi suuntaviivat opinnäytetyömme etenemiselle.

5.3 Toteutusvaihe

Toteutusvaihe etenee suunnitelman mukaisesti, vaikka suunnitelma tarkentuukin toteutuksen edetessä. Ohjaus, vertaistuki ja muu palaute ovat keskeisiä muutoksessa onnistumisen ja ammatillisen kehittymisen näkökulmasta. Toteutusvaiheessa kokeillaan uusia käytäntöjä ja toimintatapoja, tehdään muistiinpanoja sekä tuotetaan erilaisia materiaaleja työskentelyn tueksi. (Salonen ym. 2017, 62.)

Tämä vaihe oli opinnäytetyömme työläin ja monivaiheisin. Tästä syystä pyrimme pilkkomaan tavoitteemme pienempiin osiin hahmottaaksemme kokonaisuutta. Kirjasimme opinnäytetyöprosessin edetessä oppimispäiväkirjaan pohdintojamme ja esiin nousseita kysymyksiä sekä teimme muistiinpanoja keskeisimmistä asioista. Aineiston keräämisen ohessa aloimme selvittämään, miten opasvideo voitaisiin toteuttaa ja miten saisimme siitä mahdollisimman selkeän ja informatiivisen.

Ennen videon käsikirjoituksen laatimista teimme lyhyen tiivistelmän, johon kokosimme keskeisimmät asiat videon sisältöön liittyen kuten videon tavoite, kohderyhmä, videon muoto, kesto sekä budjetti. Synopsis on tiivistelmä ohjelman sisällöstä, jolla selvennetään lyhyesti ja selkeästi ohjelman aihetta, ideaa ja tyyliä. Se ei kuitenkaan sisällä kuvallisia tai muita yksityiskohtaisia ratkaisuja. (Aaltonen 2019, 49.)

Perehdyimme ennakkoon, minkälaisia videoita aiheesta on saatavilla ja minkälaiselle vielä voisi olla tarvetta. DLOTCA-arviointimenetelmästä löytyi

erilaisia englanninkielisiä kuvattuja ohjausvideoita, mutta vastaavia videoita ei ollut suomenkielisinä saatavilla ollenkaan.

Sopivaa ohjelmaa videon toteutukseen etsittäessä tutustuimme ensin useamman eri ohjelman esittely- ja opasvideoihin, että saisimme suurpiirteisen käsityksen, mitä kullakin ohjelmalla voi tehdä. Yhdestä piirrosanimaatio-ohjelmasta oli saatavilla kokeiluversio, jota hyödynsimme valinnassa. Kokeiluversio antoi meille riittävästi informaatiota, miten se käytännössä toimisi ja minkälaisia työkaluja se sisältäisi. Ohjelman valintaan vaikutti lisäksi sen helppokäyttöisyys ja monipuolisuus, joten lopulta päädyimme Videoscribe piirrosanimaatio-ohjelmaan.

Toimeksiantajamme lupautui lähettämään sähköpostitse Santtu ry:n yhdistyksen jäsenille laatimamme kirjeen, jossa kerroimme kehittämistyömme tarkoituksesta ja kysyimme halukkuudesta osallistua oppaan koeversion arviointiin. Kuusi toimintaterapeuttia ympäri Suomea ilmoitti halukkuutensa osallistua koeversion arviointiin. Lisäksi yksi toimintaterapeutti ilmoitti myös työkaveriensa osallistumisesta.

Syyskuussa 2021 aloitimme suunnittelemaan tarkemmin videon sisältöä. Laadimme tiivistelmän pohjalta käsikirjoituksen (Liite 1) videolle, johon kokosimme vaiheittain oppaan sisältöä. Tämä auttoi myös meitä etenemään loogisesti videon toteutusvaiheessa. Käsikirjoituksessa on tarkoitus kuvailla videon sisältöä yksityiskohtaisesti, jossa kokonaisuus on jaoteltu kohtauksiksi. Se sisältää henkilöiden repliikit, vuorosanat ja selostustekstin. Käsikirjoituksen tulee olla selkeä ja konkreettinen, jossa ilmenee videon keskeinen idea ja sisältö. (Aaltonen 2019, 134.) Esittelimme tämän suunnitelman toimeksiantajalle ja toimeksiantaja lupautui kustantamaan ohjelman käytön tarvitsemallemme ajalle.

Videoscriben käytön ominaisuuksiin tutustuminen ja kokeilu vei alkuun oman aikansa. Lokakuussa 2021 videota alettiin muodostamaan yksi kohta kerrallaan käsikirjoituksen mukaisesti. Hahmottelimme aluksi kokonaisuutta ohjelman alustalle, minkä jälkeen parantelimme yksityiskohtia ja täydensimme sisältöä.

Halusimme, että videon sisältö säilyy yhtenevänä alusta loppuun saakka. Hyödynsimme videon tekemisessä Videoscribe-ohjelman kirjastossa olevia kuvia sekä itse ottamia valokuvia. Lisäksi käytimme videossa piirtävää kättä, joka piirsi kuvat ja tekstit valkoiselle taustalle.

Joulukuussa 2021 lähetimme ohjaavalle opettajalle videosta raakaversion saadaksemme alustavaa palautetta ja kehitysehdotuksia oppaasta. Tässä vaiheessa opasvideo ei sisältänyt ääntä, ja visuaalista ilmettä emme olleet vielä viimeistelleet. Teimme saadun palautteen perusteella tarvittavia muutoksia videoon.

Lisäsimme videoon ääniraidan visuaalisten elementtien lisäksi täydentämään kokonaisuuden. Ääniraidan nauhoittamista varten valitsimme ohjelman, jota oli helppo käyttää ja siinä olisi riittävät ominaisuudet. Saimme lainaan laadukkaan Headsetin, jolla halusimme taata sen, että äänenlaatu olisi ainakin tietokoneen omaa mikrofonia parempi. Teimme muutamia koenauhoituksia ennen virallista äänitystä. Äänityksen jälkeen sykronoimme äänen videoon kuvien sekä tekstien mukaisesti.

Tammikuussa 2022 saimme valmiiksi ensimmäisen version opasvideosta, jonka latasimme pilvipalveluun. Laadimme anonyymin sähköisen palautekyselyn (Liite 2), johon koostimme keskeisempiä asioita, joita halusimme selvittää. Toiminnallisessa opinnäytetyössä palautekyselyn tavoitteena on saada, joko suuntaa sisällöllisiin päätöksentekoihin tuotteessa tai kirjallisuudesta puuttuvaa lähdetietoa. Kun kyselyyn muodostetaan kysymyksiä, on hyvä miettiä vastaako kysymyksen muoto tulevan tiedon käyttötarkoitusta ja ovatko kysymykset ymmärrettäviä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä vastausten vertailukelpoisuus ei ole lähtökohtana, vaan vastausten perusteella saa suuntaa opinnäytetyön tuotteen sisältöä varten. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 60-62.) Lähetimme videon linkin toimintaterapeuteille yhdessä saatekirjeen (Liite 3) ja palautekyselyn kanssa.

5.4 Palautteen tulokset ja analysointi

Palautetta keräsimme tammi-helmikuussa 2022 sähköisellä Webropol-kyselylomakkeella, joka sisälsi kaksitoista kysymystä. Käytimme palautekyselyssä Likertin asteikkoa. Se on 4- tai 5-portainen järjestysasteikon tasoinen asteikko, jossa toisena ääripäänä on täysin samaa mieltä ja toisena ääripäänä täysin eri mieltä. Vastaaja valitsee asteikolta omaa käsitystä vastaavan vaihtoehdon. (Heikkilä 2004, 51.) Lisäksi kyselyyn sisällytettiin avoimia kysymyksiä, jossa vastaajan on mahdollisuus perustella tarkemmin omia vastauksiaan ja tuoda esiin omia ehdotuksia. Avoimissa kysymyksissä esitetään vain kysymys ja jätetään tyhjä tila vastausta varten. Niiden uskotaan tuovan esiin näkökulmia, joita ei olla etukäteen osattu ajatella. (Hirsjärvi ym. 2009, 198-199.)

Keräsimme palautetta opasvideon arviointiin ilmoittautuneilta toimintaterapeuteilta liittyen oppaan sisältöön, visuaalisuuteen sekä käytettävyyteen. Palautekyselyn päättymisen jälkeen kokosimme kaikki vastaukset yhteen teemoittain ja kävimme kaikki vastaukset läpi. Palautekyselyyn vastasi yhdeksän toimintaterapeuttia. Kyselyn mukaan suurin osa vastaajista on käyttänyt DLOTCA-arviointimenetelmää harvoin. Vain yksi vastaajista kertoi käyttäneensä menetelmää säännöllisesti ja kaksi vastaajaa ei ollut käyttänyt menetelmää aiemmin.

Pääosin vastaajat (56%) olivat sitä mieltä, että saavat oppaasta riittävästi tietoa DLOTCA-arviointimenetelmän käytöstä. Lisäksi suurimman osan vastaajien (89 %) mielestä opas etenee loogisesti. Eniten hajontaa ilmeni vastaajien mielipiteillä dynaamisen arviointiosuuden kokemisen selkeänä, jossa täysin samaa mieltä oli 33 % vastaajista ja jokseenkin samaa mieltä 45 %, jokseenkin eri mieltä 11 % ja täysin eri mieltä 11 %. Hajontaa esiintyi myös vastauksissa liittyen pisteytysosion selkeyteen, josta täysin samaa mieltä oli 33 %, jokseenkin samaa mieltä 56 % ja jokseenkin eri mieltä 11 %.

Erityisesti moni vastaajista kaipasi pisteytysosioon ja vihjeiden käyttämiseen enemmän konkreettisia esimerkkejä ja selkeyttä toistuvien fraasien sijaan.

Muutama vastaajista olisi toivonut kattavampaa ohjeistusta tehtävien tekemiseen sekä suomennettua versiota DLOTCA:n vihjeosioista.

”Itse tehtäviä olisi voinut olla enemmän näkyvillä, oli tuonut konkretiaa ja toiminut aloittelevallekin enemmän visuaalisempaa ohjeena.”

”Itse kaipaisin kunnon suomennosta siitä, miten dynaamista arviointimenetelmään suoritetaan, eli jokainen testiosuus suomennettuna, ja eteenkin ne vihjeet läpikäytynä.”

Videon visuaalinen ilme sai erityisesti hyvää palautetta. Suurin osa vastaajista (78%) koki visuaalisen ilmeen tukevan asiasisältöä. Myös oppaan kuvia ja tekstejä pidettiin selkeinä suurimman osan vastaajien (67 %) mielestä.

”Tykkäsin videon visuaalisesta toteutuksesta.”

”Visuaalisuus oli aivan huippuluokkaa.”

”Aidot kuvat testimateriaalissa on hyviä.”

Toisaalta avoimissa kysymyksissä moni vastaaja koki häiritsevänsä videossa esiintyvän liikkuvan käden, joka kirjoitti oppaan osioissa esiintyvää tekstiä.

”Kirjoittava käsi on levoton ja häiritsevä ja tuo kiireen tuntua esitykseen.”

”Se käsi tuntui alkuun hauskalta, järkevältä mutta pidemmän päälle rupesi häiritsemään.”

Enemmistö vastaajista (89%) koki, että videomuotoinen opas on toimiva. Yli puolet vastaajista (56 %) oli sitä mieltä, että voisivat hyödyntää opasta työssään.

”Hyvä, että video ei ole pitkä ja sitä voi tarvittaessa pysäyttää sekä kelata taakse tai eteenpäin. Olennaisen poimiminen ja toistaminen videossa helpottaa sisäistämistä. Manuaalista voi ja pitää etsiä lihaa luiden päälle.”

”Voisin ajatella myös katsovani tämän välillä, jos on ollut taukoa testin tekemisessä orientoituakseni taas välineeseen. Kiitos työstänne.”

Osa vastaajista toi palautteessa esiin epäselvyyden siitä, onko opasvideo suunnattu uusille vai kokeneille DLOTCA-arviointimenetelmän käyttäjille. Lisäksi toivottiin, että opasvideon valmistuttua se olisi kaikkien toimintaterapeuttien saatavilla. Saadun palautteen pohjalta teimme tarvittavat muutokset opasvideoon.

5.5 Tuotos

Kehittämistoiminnan tulokset tai tuotokset kertovat hyödyistä ja toiminnan muutoksista halutuissa kohteissa, jossa tärkeää on huomioida toimijoiden ja hyödyn kohteena olevien henkilöiden näkemykset saavutetuista tuloksista tai muutoksista. Tuotos voi olla esimerkiksi prosessikuvaus, opas, toimintapäivä, perehdytyskansio tai uusi tuote, työhyvinvointi tai työskentelyn järjeittäminen. (Salonen ym. 2017, 63.) Toiminnalliseen opinnäytetyöhön sisältyy aina jokin konkreettinen tuote esimerkiksi kirja, ohjeistus, tietopaketti tai tapahtuma. Tuotteen tulee sopia käytettävyydellään kohderyhmälle (Vilka & Airaksinen 2003, 51.)

DLOTCA-arviointimenetelmän oppaan tarkoituksena on ollut koota toimintaterapeuteille työkalupakki menetelmän käyttöön ja tehdä tutuksi dynaamista arviointia. Oppaan kohderyhmänä on erityisesti toimintaterapeutit, joille arviointimenetelmä on joltain osin tuttu. Toisaalta video sopii arviointimenetelmän esittelyksi niille, jotka eivät vielä tunne DLOTCA-arviointimenetelmää.

Opas koostui käytännössä kahdesta osasta: DLOTCA-arviointimenetelmän esittelystä sekä ohjeista testin tekemiseen ja pisteytykseen. DLOTCA-arviointimenetelmän ensimmäinen osuus sisälsi lyhyen kuvauksen testistä, kenelle se on suunnattu ja mikä on testin tarkoitus. Lisäksi osuuteen sisältyi dynaamisen arvioinnin teoriaa, testin kognitiiviset osa-alueet, vihjeiden tasot ja

testin vaiheet. Toisessa osassa avattiin testin osa-alueiden tehtäviä ja niissä huomioon otettavia asioita. Esimerkkitehtävällä havainnollistettiin testin kulkua ja pisteytystä. Lopussa esiteltiin, miten DLOTCA:n tuloksia voidaan tulkita. Videon kokonaispituus oli hieman alle 17 minuuttia.

Opasvideo toteutettiin Videoscribe-ohjelmalla, jolla saatiin luotua informatiivinen ja arviointimenetelmää havainnollistava animoitu video. Videomuotoiseen oppaaseen pyrittiin sisällyttämään Videoscribe-ohjelman kirjastossa olevia kuvia sekä itse ottamia kuvia testivälineistöstä, jotka mielestämme selvensivät hyvin arviointimenetelmän sisältöä. Jokainen aihealue otsikoitiin tarkentamaan ja selkeyttämään sisältöä. Halusimme, että videosta tulisi mahdollisimman ymmärrettävä ja käytännöllinen, jota toimintaterapeuttien olisi helppo hyödyntää työssä.

5.6 Arviointi- ja päättämisvaihe

Arviointivaiheen voidaan ajatella sisältyvät kaikkiin kehittämistoiminnan vaiheisiin. Arviointiin sisältyvät muun muassa itsearviointin, ulkoisen arvioinnin ja/tai vertaisarviointin muotoja. (Salonen ym. 2017, 65.) Kehittämistyössä arvioidaan työn panoksen, muutosprosessin sekä lopputuotosta ja niiden välistä suhdetta. Erityisesti arvioinnissa tarkastellaan kehittämistyön suunnittelua, tavoitteiden selkeyttä ja niiden saavuttamista, työssä käytettyjä menetelmiä, toiminnan johdonmukaisuutta, sekä vuorovaikutusta ja sitoutumista. (Ojasalo ym. 2015, 47.)

Koko opinnäytetyömme prosessin ajan olemme tarkastelleet ja arvioineet työtämme kriittisesti. Olemme pyytäneet ohjausta ja palautetta ohjaavalta opettajalta kehittämistyömme eri vaiheissa. Pidimme toimeksiantajan ajantasalla kehittämistyömme etenemisestä. Itsearviointia ja reflektointia tapahtui koko opinnäytetyöprosessin ajan. Olemme pyrkineet jatkuvasti kehittämään työskentelytapojamme. Pidimme pääosin yhteyttä toisiimme säännöllisesti niin Teams-sovelluksen kuin viestien välityksellä, mikä osaltaan

sujuvoitti opinnäytetyömme etenemistä. Jaoimme paljon ajatuksia työn etenemiseen liittyvistä asioista sekä pyrimme aikatauluttamaan tekemistämme.

Lähetimme opasvideon arvioitavaksi toimeksiantajalle maaliskuussa 2022. Toimeksiantajalta saimme positiivista palautetta videon visuaalisesta ilmeestä sekä oppaan selkeydestä. Muutimme joitain lauserakenteita toimeksiantajan ehdotuksesta pisteytysosiossa. Kaikkien saatujen palautteiden perusteella, teimme tarvittavat muutokset videon selkeyttämiseksi. Olemme kiinnittäneet huomiota erityisesti oppaan visuaaliseen ilmeeseen, äänenlaatuun ja sisältöön.

Kehittämistyö on saatu suoritetuksi, kun asetetut tavoitteet ja tulokset on saavutettu ja loppuraportti kirjoitettu. Päätösvaiheessa suunnitellaan, mitä tuloksille tai tuotoksille tullaan tekemään. (Salonen ym. 2017, 66.) Tulemme esittämään toimeksiantajan pyynnöstä tekemämme opasvideon Santtu ry:n koulutuspäivillä toukokuussa 2022, jonka teemana on toiminnallinen kognitio. Opasvideo tulee Santtu ry:n jäsenten käyttöön.

6 Pohdinta

6.1 Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus

Noudatamme ammattikorkeakoulujen yhteisiä eettisiä suosituksia sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa hyvää tieteellistä käytäntöä koko opinnäytetyöprosessimme ajan. Tutkimuseettiikka kulkee mukana koko opinnäytetyöprosessin ajan (Vilka 2015, 41). Tutkimukseen sovelletaan tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Lisäksi tutkimuksessa huomioidaan tutkijoiden työ ja saavutukset kunnioittamalla ja viittaamalla heidän tekemään työhön ja antamalla heidän saavutuksilleen sille kuuluva arvo. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

Kehittämistyön suunnitelma ohjasi opinnäytetyömme etenemistä ja pidimme toimeksiantajan ajan tasalla opinnäytetyömme etenemisestä. Hyödynsimme kehittämistyössämme monipuolisesti tutkittua ja ajantasaista tietoa, jotka perustuvat alkuperäislähteisiin. Lisäksi merkitsimme lähteet huolellisesti ja asianmukaisesti. Näin pyrimme osaltamme osoittamaan työmme luotettavuuden. Toisaalta kaikista aineistoista ei ollut saatavilla alkuperäislähteitä, jolloin piti turvautua toissijaisiin lähteisiin.

Yleinen tietosuoja-asetus velvoittaa siihen, että haastateltavien henkilöiden henkilötietojen julkittaminen on kiellettyä (Europa 2021). Teimme palautekyselyn käyttäen sähköistä Webropol-kyselyä, johon vastaaminen oli vapaaehtoista. Vaikka kaikki arviointiin osallistuneet vastasivat kyselyyn, olisi suurempi otanta arviointiin osallistuneista lisännyt työmme luotettavuutta. Huolehdimme vastaajien anonymiteettisuojasta emmekä keränneet kyselyssä tunnistetietoja. Vastauksia hyödynsimme ainoastaan opasvideon muokkaamisessa ja opinnäytetyön raporttiosuudessa. Poistimme vastaajien kanssa käydyt sähköpostiviestit asianmukaisesti opinnäytetyömme päättyessä. Kehittämistyömme luotettavuutta olisi voinut lisätä ennen oppaan tekemisen aloittamista tehty kysely toimintaterapeuteille, jossa olisimme selvittäneet muun

muassa, minkälaisia haasteita DLOTCA-arviointimenetelmän käytössä ilmenee. Tämä olisi voinut antaa selkeämmät suuntaviivat oppaan sisältöön.

Kehittämistyön luotettavuutta voi heikentää se, että olemme perehtyneet menetelmään itsenäisesti. Arviointimenetelmän käsikirjasta olemme suomentaneet keskeisimmät pääkohdat, jotka ovat auttaneet menetelmään perehtymisessä. Toisaalta ohjeita suomennettaessa voi syntyä virhetulkintoja, mikä osaltaan voi vaikuttaa oppaan luotettavuuteen. Jos meillä olisi ollut arviointimenetelmän käytön kokemusta asiakastyössä, olisi se helpottanut vielä paremmin menetelmän ymmärtämistä ja oppaan tekemistä. Nämä seikat on hyvä ottaa huomioon arvioidessa kehittämistyömme luotettavuutta.

6.2 Pohdinta kehittämistyön prosessista ja kehittämissuhteet

Tämän kehittämistyön tarkoituksena oli tuoda tutummaksi DLOTCA-arviointimenetelmän dynaamista osuutta sekä menetelmän käyttöön liittyviä ohjeita ja pääperiaatteita. Tavoitteena oli toteuttaa toimintaterapeuteille DLOTCA-arviointimenetelmän käyttöön opasvideo, jotta menetelmää pystyttäisiin hyödyntämään aiempaa paremmin. Tarkoituksena ei ollut, että opas korvaisi virallista käsikirjaa vaan antaisi toimintaterapeuteille työkaluja menetelmän hyödyntämiseen. Vastaavaa opasta ei oltu suomenkielisenä videomuotoisena aiemmin tehty.

Dynaamisen arvioinnin ehdoton vahvuus on, että tehtävän aikana asiakas saa palautetta asteittain suorituksesta, mikä mahdollistaa asiakkaan suoriutumisen annetusta tehtävästä ja luo asiakkaalle onnistumisen kokemuksia.

Toimintaterapeutti voi samanaikaisesti havainnoida, kuinka asiakas suorittaa tehtävää, jolloin voidaan tunnistaa asiakkaan käyttämiä ajattelustrategioita.

Dynaamisen arvioinnin avulla saadaan kattavasti tietoa asiakkaan kognitiivisista kyvyistä ja haasteista, mikä linkittyy vahvasti toiminnalliseen kognitioon. Näin ollen arvioinnista on hyötyä asiakkaan terapian sekä arjessa tarvittavien tukimuotojen ja apuvälinetarpeiden suunnittelussa.

Dynaaminen arviointi on laaja kokonaisuus, mikä edellyttää toimintaterapeutilta huolellista perehtymistä ja kokemusta. Arviointimenetelmän monivaiheiset ohjeet ja samalla vihjetasolla olevien vihjeiden valitseminen on työlästä ja aikaa vievää. Vaikka saimmekin kattavan käsityksen DLOTCA-arviointimenetelmästä, käytännön kokemuksesta voisi olla hyötyä avaamaan joitain avoimeksi jääneitä kysymyksiä.

Huomasimme jo kehittämistyön alkuvaiheessa, että pelkän opasvideon katsominen ei tule yksinään riittämään selventämään DLOTCA-arviointimenetelmän käyttöä. Video on enemmänkin tukena avaamassa menetelmän sisältöä. Saimme arvokasta palautetta kyselyn vastaajilta oppaan kehittämiskohteista, joissa kaivattiin vihjeiden käytön ja pisteytyksen selkeyttämistä. Tiedostimme, että vihjeiden ja pisteytyksen selkeyttäminen ja avaaminen videoon ei olisi kovin helppoa ja yksinkertaista. Videomuotoisen oppaan haasteena oli kaiken oleellisen ja yksityiskohtien sisällyttäminen etenkin isoissa kokonaisuuksissa.

Kehittämistyön etenemiseen ja aikatauluttamiseen vaikuttivat erilaisten elämäntilanteidemme yhteensovittaminen, joka toi omat haasteensa työn eteenpäin viemiseen. Toisaalta kehittämistyömme sisälsi vaiheita, joiden työstäminen vei odotettua enemmän aikaa. Tämä edellyttikin toisinaan sopeutumista ja molemminpuolista joustavuutta. Haastavat vaiheet opinnäytetyöprosessin aikana olivat ehdottomasti tärkeitä vahvistamaan omaa ammatillista identiteettiämme.

Kokonaisuudessaan kehittämistyöprosessi on ollut opettavainen ja antoisa. Kehittämistyö on vahvistanut omaa ammatillista ymmärrystä ja osaamista arviointimenetelmän käytöstä. Videon tekemisessä astuimme oman mukavuusalueen ulkopuolelle, mutta koemme sen opettaneen meille paljon. Olemme saaneet tämän prosessin aikana monipuolista kokemusta videon teosta, aikataulutamisesta, tavoitteiden asettelusta, työn rajaamisesta, ongelmanratkaisusta ja yhteistyötaidoista, jotka osaltaan ovat vahvistaneet ammatillista osaamistamme.

Vielä on vaikea sanoa, miten paljon opasvideota tullaan hyödyntämään ja kuinka laajasti se otetaan käyttöön. Olemme tyytyväisiä lopputulokseen ja saavutimme asettamamme tavoitteet, vaikka DLOTCA-arviointimenetelmän tunnettavuuden lisääminen vaatii vielä työtä. DLOTCA-arviointimenetelmän käyttöä ja hyödynnettävyyttä voisi lisätä käsikirjasta tehty virallinen suomennos, mikä voisi helpottaa menetelmän käyttöönottoa eikä jättäisi niin paljon tulkinnanvaraa. Erityisesti vihjeiden avaaminen helpottaisi menetelmän käyttöä.

Lähteet

Aaltonen, J. 2019. Käsikirjoittajan työkalut: Audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. 5. painos. Helsinki: SKS.

AOTA. Role of Occupational Therapy in Assessing Functional Cognition. Viitattu 12.9.2021. <https://www.aota.org/Advocacy-Policy/Federal-Reg-Affairs/Medicare/Guidance/role-OT-assessing-functional-cognition.aspx>

Aralinna V., Heiskanen T., Juntunen K., Kantanen M., Kanto-Ronkanen A., Karhula M. & Lautamo T. 2021. Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa. Toimintaterapeuttiliitto. Viitattu 18.1.2022. https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toi_hyvat_arviointikaytannot_2021.pdf

Bar-Haim Erez, A. & Katz, N. 2018. Cognitive Functional Evaluation. Teoksessa N. Katz. & J. Togli. Cognition, Occupation, and Participation Across the Lifespan: Neuroscience, Neurorehabilitation, and Models of Intervention in Occupational Therapy. Bethesda, MD: AOTA Press, 3.

Carlson, S. 2006. Avaruudellinen hahmottaminen. Teoksessa H. Hämäläinen, M. Laine, O. Aaltonen & A. Revonsuo (toim.) Mieli ja aivot: Kognitiivisen neurotieteen oppikirja. Turku: Turun yliopisto, Kognitiivisen neurotieteen tutkimuskeskus.

Crosson, B., Barco, P.P., Velozo, C.A., Bolesta, M.M., Cooper, P.V., Werts, D. & Brobeck, T.C. 1989. Awareness and compensation in postacute head injury rehabilitation. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*. 46–54. <https://doi.org/10.1097/00001199-198909000-00008>

Europa. Yleinen tietosuoja-asetus. 2021. Viitattu 6.3.2022. https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_fi.htm

Giles, G., Edwards, D., Baum, C., Furniss, J., Skidmore, E., Wolf, T. & Leland, N. 2020. Making Functional Cognition a Professional Priority. *The American Journal of Occupational Therapy*. Viitattu 18.1.2022 <https://research.aota.org/ajot/article/74/1/7401090010p1/6652/Making-Functional-Cognition-a-Professional>.

Gillen, G. 2009. Cognitive and perceptual rehabilitation: Optimizing function. St. Louis (Mo.): Elsevier Mosby.

Goliz, K. & Togli, J. 2003. Perception and cognition. Teoksessa H.S. Willard, E.B. Crepeau, E.S. Cohn & B.A.B. Schell. Willard and Spackman's Occupational Therapy. Philadelphia: Wolters Kluwer Lippincott, Williams and Wilkins.

Goody, W. 1969. Disorders of the Time Sense. In P.J. Vinker & G.W. Bruyn (Editors). Handbook of Clinical Neurology, Vol. 3, Disorders of Higher Nervous Activity. New York: John Wiley & Sons.

Haywood, H.C. & Lidz, C.S. 2007. Dynamic Assessment in Practice: Clinical and Educational Applications. New York: Cambridge University Press. Viitattu 10.10.2021.

https://www.researchgate.net/publication/280559778_Dynamic_Assessment_in_Practice_Clinical_and_Educational_Applications

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. & Sinivuori, E. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Itzkovich, M., Elazar, B., Averbuch, S. & Katz, N. 2000. LOTCA: Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment. Manual. 2 painos. Pequannock NJ: Maddak Inc.

Katz, N. 2018. Introduction to Cognition and Participation. Teoksessa N. Katz & J. Togli. Cognition, Occupation, and Participation Across the Lifespan: Neuroscience, Neurorehabilitation, and Models of Intervention in Occupational Therapy. Bethesda, MD: AOTA Press, 3.

Katz, N., Bar-Haim Erez, A., Livni, L. & Averbuch, S. 2011. DLOTCA: Dynamic Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment for Adults. Manual. Wayne, NJ: Maddak.

Katz, N., Bar-Haim Erez, A., Livni, L. & Averbuch, S. 2012. Dynamic Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment: Evaluation of potential to change in cognitive performance. The American journal of occupational therapy. Vol. 66. 207-214. Viitattu 21.10.2021.

<https://ajot.aota.org/article.aspx?articleid=1851558>

Katz, N., Itzkovich, M., Averbuch, S. & Elazar, B. 1989. Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment (LOTCA) battery for brain-injured patients: Reliability and validity. *American Journal of Occupational Therapy*, 43. 184–192. <https://doi.org/10.5014/ajot.43.3.184>

Katz, N. & Togli, J. 2018. *Cognition, occupation, and participation across the lifespan: Neuroscience, neurorehabilitation, and models of intervention in occupational therapy*. 4th edition. Bethesda, MD: AOTA Press.

Lezak, M.D. 1983. *Neuropsychological Assessment*. New York: Oxford University Press.

Luria, A.R. 1973. *The Working Brain*. England: Penguin Books.

McGhie, A. 1969. *Psychological Aspects of Attention And Its Disorders*. P.J. Vinker & G.W. Bruyn. *Handbook of Clinical Neurology*. Vol. 3, Disorders of Higher Nervous Activity. New York: John Wiley & Sons.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. *Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. 3.-4. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Parker, R.S. 2001. *Concussive Brain Trauma: Neurobehavioral Impairment and Maladaptation*. 2.painos. Boca Raton, Fla: CRC Press.

Salonen, K. 2013. *Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön: Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle*. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.1.2022. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>

Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. *Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa*. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.1.2022. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>

Savolainen, T. & Aralinn, V. (toim.) 2017. *Toimintaterapianimikkeistö*. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Viitattu 22.1.2022. <https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2596/toimintaterapianimikkeisto.pdf>

Suomen aikuisneurologisten toimintaterapeuttien unioni. 2022. *Santtu*. Viitattu 22.1.2022. <https://santtu.yhdistysavain.fi/>

Toglia, J.P. 1994. Dynamic assessment of categorization: The Toglia category assessment manual. Pequannock, NJ. Maddak, Inc.

Toglia, J.P. 2005. A dynamic interactional approach to cognitive rehabilitation. Teoksessa N. Katz. Cognition and Occupation in Rehabilitation: Cognitive Models for Intervention in Occupational Therapy. Bethesda, MD: AOTA PRESS, 29-72.

Toglia, J. 2018. The Dynamic Interactional Model and the Multicontext Approach. Teoksessa N. Katz & J. Toglia. Cognition, Occupation, and Participation Across the Lifespan: Neuroscience, Neurorehabilitation, and Models of Intervention in Occupational Therapy. Bethesda, MD: AOTA Press, 365.

Toglia, J. & Cermak, S.A. 2009. Dynamic Assessment and Prediction of Learning Potential in Clients With Unilateral Neglect. The American Journal of Occupational Therapy. Viitattu 2.3.2022.2022
<https://doi.org/10.5014/ajot.63.5.569>

Toglia, J. & Kirk, U. 2000. Understanding Awareness Deficits Following Brain injury. NeuroRehabilitation, 15, 57–70.

Toglia, J. & Maeir, A. 2018. A. Self-Awareness and Metacognition: Effect on Occupational Performance and Outcome Across the Lifespan. Teoksessa N. Katz & J. Toglia. Cognition, Occupation, and Participation Across the Lifespan: Neuroscience, Neurorehabilitation, and Models of Intervention in Occupational Therapy. Bethesda, MD: AOTA Press, 146-147.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Viitattu 6.3.2022.
https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. E-kirja. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wesson, J. & Giles, G.M. 2019. Understanding Functional Cognition. Teoksessa T. Wolf, D. Edwards & G. Giles. Functional cognition and

occupational therapy: A Practical Approach to Treating Individuals with Cognitive Loss. Bethesda, MD: AOTA Press.

Zlotnik, S. & Togli, J. 2018. Measuring Adolescent Self-Awareness and Accuracy Using a Performance-Based Assessment and Parental Report. *Frontiers in Public Health*. Viitattu 26.1.2022.

<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2018.00015/full>

Zoltan, B. 2007. Vision, perception, and cognition: A manual for the evaluation and treatment of the adult with acquired brain injury. 4.painos. Thorofare, NJ: SLACK Incorporated.

VIDEON KÄSIKIRJOITUS

<u>Otsikko /teksti</u>	<u>Kuva / teksti</u>
Otsikko: <i>The Dynamic Lowenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment (DLOTCA)</i> -opas toimintaterapeuteille	Kuva vihko ja työkalupakki
<i>Dynaaminen arviointi</i>	<i>Testaus ---> vihjeet ---> uudelleen testaus.</i> <i>Aiheeseen sopivat kuvat.</i>
<i>DLOTCA taustaa</i>	<i>Kuvat post-it lapuissa, jossa kerrotaan:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Mikä on DLOTCA? • Kenelle tarkoitettu? • Mikä on sen tarkoitus?
<i>Kognitiiviset osa-alueet 7</i>	<i>Kuva aivoista ja ympärille ajatuskuplat, joissa nimetty osa-alueet.</i>
<i>DLOTCA-arviointimenetelmästä lyhyesti pääkohtia</i>	<i>Yleisiä ohjeita ja kuvia niihin liittyen</i>
<i>DLOTCA-arviointimenetelmän kulku</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pyydä asiakasta tekemään tehtävä. 2. Pisteytä ennen vihjeitä (before mediation). 3. Anna asiakkaalle vihjeitä, jos asiakas ei kykene suoriutumaan tehtävästä. 4. Pisteytä vihjeiden määrä (mediation score) 5. Pyydä asiakasta toistamaan tehtävä. 6. Pisteytä vihjeiden jälkeen (after mediation)

<p><i>Vihjeiden 5 taso</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Huomion kiinnittäminen (general intervention)</i> 2. <i>Yleisen palautteen antaminen (general feedback)</i> 3. <i>Yksityiskohtaisen palautteen antaminen (specific feedback)</i> 4. <i>Osittainen interventio (partial intervention)</i> 5. <i>Kopioiminen tai määrän vähentäminen (copying or subtracting amount)</i>
<p><i>Pisteytys yleisesti</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Pisteytys tehdään ennen ja jälkeen vihjeiden antamisen.</i> • <i>Pisteytys toistaa samaa kaavaa eri testiosioissa.</i> • <i>Aikaa mitataan ja merkitään osassa tehtäviä.</i> • <i>Pisteytyskaavakkeessa on osioita, joihin voi lisätä omia huomioita ja kommentteja asiakkaan suoriutumisessa.</i> 	<p><i>Kuva hahmosta (toimintaterapeutti) ja puhekupla, jossa kertoo pisteytystä.</i></p> <p><i>Kuva pisteytyslomakkeesta.</i></p>
<p><i>Orientaatio ja tietoisuus</i></p>	<p><i>Lyhyesti tehtävästä.</i></p> <p><i>Kuva toimintaterapeutti ja puhekupla, jossa kysymykset kuten tehtävässä on.</i></p> <p><i>Maininta etteivät sisällä dynaamista osuutta.</i></p>
<p><i>Visuaalinen hahmottaminen</i> <i>Avaruudellinen hahmottaminen</i> <i>Praksia</i> <i>Visuomotorinen organisointi</i> <i>Ajattelun toiminnot</i></p>	<p><i>Jokaisen testin osa-alueen pisteytys ja ohjeet erikseen esitettynä.</i></p> <p><i>Kuvat testin välineistä..</i></p> <p><i>Rakenne toistuu samanlaisena jokaisen testin kohdalla.</i></p>

Palautekysely DLOTCA - arviointimenetelmän opasvideon käytöstä

1. Oletko käyttänyt aiemmin työssäsi DLOTCA-arviointimenetelmää?

- Olen käyttänyt säännöllisesti.
- Olen käyttänyt, mutta harvoin.
- En ole aiemmin käyttänyt.

2. Sain oppaasta riittävästi tietoa DLOTCA-arviointimenetelmän käytöstä.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

3. Opas etenee mielestäni loogisesti.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

4. Dynaamisen arvioinnin osuus on mielestäni esitetty selkeästi.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä

5. Pisteytysosio on mielestäni helposti ymmärrettävissä.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

6. Halutessasi voit perustella sisältöön liittyviä vastauksiasi:A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, indicating it is currently empty and ready for text input.**7. Oppaan visuaalinen ilme on mielestäni yhdenmukainen asiasisällön kanssa.**

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

8. Oppaan kuvat ja tekstit ovat mielestäni selkeitä.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

9. Halutessasi voit perustella visuaalisuuteen liittyviä vastauksiasi:A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, indicating it is currently empty and ready for text input.

10. Opas videon muodossa on toimiva.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

11. Koen, että voin hyödyntää opasta työssäni.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

12. Voit antaa tähän kehitysehdotuksia sekä palautetta videoon liittyen:

SAATEKIRJE

Hei,

Olemme viimein saaneet valmiiksi opinnäytetyömme tuotoksen DLOTCA-arviointimenetelmän käyttöön liittyvän oppaan ja se on valmis koekäyttöön. Opinnäytetyömme tarkoituksena on toteuttaa DLOTCA-arviointimenetelmän käytöstä suomenkielinen opas toimintaterapeuteille ja sen avulla saada dynaamisen arvioinnin osuutta entistä tutummaksi.

Opas on toteutettu videon muotoon, jossa käytimme Videoscribe piirrosanimaatio-ohjelmaa. Video on kestoaltaan n. 17 minuuttia.

Videon löytää tästä linkistä: [DLOTCA opasvideo.wmv](https://www.youtube.com/watch?v=DLOTCA_opasvideo.wmv)

Toivomme, että annatte palautetta videosta alla olevalla sähköisellä palautelomakkeella. Vastaaminen vie aikaa muutaman minuutin. Vastaukset kerätään anonymisti.

Palautteenne on meille tärkeää, sillä hyödynnämme vastauksianne videon muokkaamiseen ja opinnäytetyömme raportissa. Pyydämme vastaamaan kyselyyn **15.2.2022** mennessä. Opinnäytetyömme julkaistaan Theseuksessa 2022 kevään aikana.

Kyselyyn pääset tästä: <https://link.webropol.com/s/DLOTCA-palautekysely>

Jos teillä on oppaaseen, kyselyyn tai opinnäytetyöhömmme liittyvää kysyttävää, vastaamme kysymyksiinne mielellämme.

Kiitos osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin,

Annika Arvola ja Jenna Paakkanen

Turun ammattikorkeakoulu / Turku University of Applied Sciences

Terveys ja hyvinvointi

Toimintaterapiakoulutus

www.turkuamk.fi

TURKU AMK